

Nr 9

Utlåtande i anledning av motioner angående personalbristen inom sjukvården.

Till allmänna beredningsutskottet har hänvisats de likalydande motionerna I:577 av herrar *Johan Olsson* och *Wikberg* samt II:703 av herr *Eriksson* i Bäckmora *m. fl.*, vari hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

1. om skyndsam undersökning rörande orsakerna till bristen på personal inom sjukvården med avseende på arbets-, social-, löne- och skatteförhållanden;

2. om skyndsam utredning, på grundval av ovannämnda undersökningar, angående åtgärder för ett snabbt hävande av sjukvårdens brist på sjuksköterskor och annan vårdpersonal.

Motionärerna anför, att sköterskebristen är ett allvarligt problem inom vår sjukvård och att effektiva åtgärder för att häva bristen är nödvändiga. Trots den ökade utbildningskapaciteten har man på sina håll stora svårigheter att kämpa med.

Flera orsaker torde enligt motionärerna samverka till att de gifta sjuksköterskorna i stor utsträckning helt avstår från att arbeta inom sitt yrke. Man har pekat på bl. a. obekväma arbetsförhållanden, svårigheter med barn-tillsynen, lönevillkoren, beskattningsförhållanden etc. Beträffande pensionerade sjuksköterskor, som kunde stanna kvar i yrket, har också villkoren angetts vara otillfredsställande.

Motionärerna uttalar, att bristen på personal och framför allt sjuksköterskor får anses ha sin del i den vårdkris vi upplever. Problemet borde ägnas särskild uppmärksamhet från samhällets sida. I första hand borde man undersöka på vilka områden villkoren bör förbättras. En sådan undersökning måste omfatta såväl arbetsförhållandena som sociala förmåner, lönevillkor och skattekonsekvenser. Lönefrågan har parterna att avgöra, men om den har en avgörande betydelse för personalbristen måste detta klargöras. Om skattekonsekvenserna tillmätas så stor vikt som det framhållits, är en snar lösning angelägen. Främst bör man därvid inrikta sig på ökade möjligheter till förvärvsavdrag.

Motionärerna finner en skyndsam undersökning av alla sådana faktorer påkallad. Den ökade utbildningskapaciteten kan självfallet vara en lösning på lång sikt, men den aktuella bristen kommer man inte till rätta med utan snabbt verkande åtgärder.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 703.

Utskottet

I motionerna hemställs om undersökning rörande olika förhållanden som kan förorsaka personalbrist inom sjukvården och om utredning angående åtgärder för att snabbt häva bristen på vårdpersonal.

För att det genom sjukvårdens snabba expansion starkt växande personalbehovet skall kunna täckas har utbildningskapaciteten inom vårddyrkena — exempelvis beträffande sjuksköterskor, assistenter, undersköterskor och sjukvårdsbiträden — ökat väsentligt. Som framgår av uttalande den 8 november 1967 av chefen för socialdepartementet har sålunda intagningen vid sjuksköterskeskolor höjts från cirka 1 800 år 1960 till cirka 2 800 år 1967, och under samma tid har antalet yrkesverksamma sjuksköterskor i runda tal ökat från 20 000 till bortåt 27 000. Ett betydande nettotillskott väntas under de närmaste åren. Intagningen vid de medicinska fakulteterna, som vid 1960-talets början omfattade 450 medicine studerande årligen, beräknas för läsåret 1969/70 till 916 studerande.

Den stora ökning av personaltillgången som redan skett och som ytterligare är att förvänta kommer delvis att konsumeras av sjukvårdens ökade personalbehov. Det är därför av stor betydelse att insatser görs för att undanröja olika hinder för yrkesverksamhet.

Enligt vad utskottet inhämtat bedrivs på uppdrag av landstingsförbundet och sjukvårdsstyrelserna i Stockholm och Göteborg en undersökning i syfte att fastställa olika faktorer betydelse för de gifta sjuksköterskornas yrkesaktivitet och att få empiriskt underlag för en bedömning av vilka åtgärder som i första hand kan vidtas för att öka aktivitetsgraden. I denna undersökning behandlas frågor om barntillsyn, hemhjälp, deltidstjänstgöring, obrutna tjänstgöringsskift, löner och skatter, kontakter med yrket, personalvård och arbetsuppgifter. Resultatet av denna undersökning, som i väsentliga delar får anses tillgodose motionärernas önskemål om en kartläggning av olika orsaker till brist på sjukvårdspersonal, väntas innevarande år bli framlagt i en akademisk avhandling.

Utskottet vill vidare framhålla, att stora insatser görs från sjukvårdshuvudmännens sida för att förbättra tjänstgöringsförhållandena genom bl. a. införande av 5-dagarsvecka och obrutna skift, en rationell fördelning av arbetsuppgifter mellan olika personalkategorier och anordnande av barndaghem. Förmånliga villkor erbjuds pensionerade sjuksköterskor som önskar stå kvar i tjänst.

I frågan om skatter vill utskottet erinra om beslut vid 1965 års riksdag om införande av frivillig särbeskattning.

Med hänsyn till vad ovan anförts finner utskottet ej skäl tillstyrka motionärernas yrkanden.

Utskottet hemställer därför,

att de likalydande motionerna I:577 och II:703 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s)*, Hedlund (s), Eric Gustaf Peterson (fp), Helge Karlsson (s), Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), fru Diesen (h), herrar Svanström (cp), Nyquist (s), Ove Karlsson (s) och fröken Stenberg (h);

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herr Skoglösa (cp), fru Jäderberg (s), herrar Hamrin i Kalmar (fp)*, Svensson i Kungälv (s)*, Lundmark (s), Wikner (s)*, Larsson i Borrby (cp)*, Nordgren (h), Andersson i Örebro (fp), Hansson i Piteå (s) och Thylén (h)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.